

Phillyrea latifolia L.

Novi nahajališči redke vrste v flišnem delu Slovenske Istre

New localities of a rare species in the flysch area of Slovenian Istria

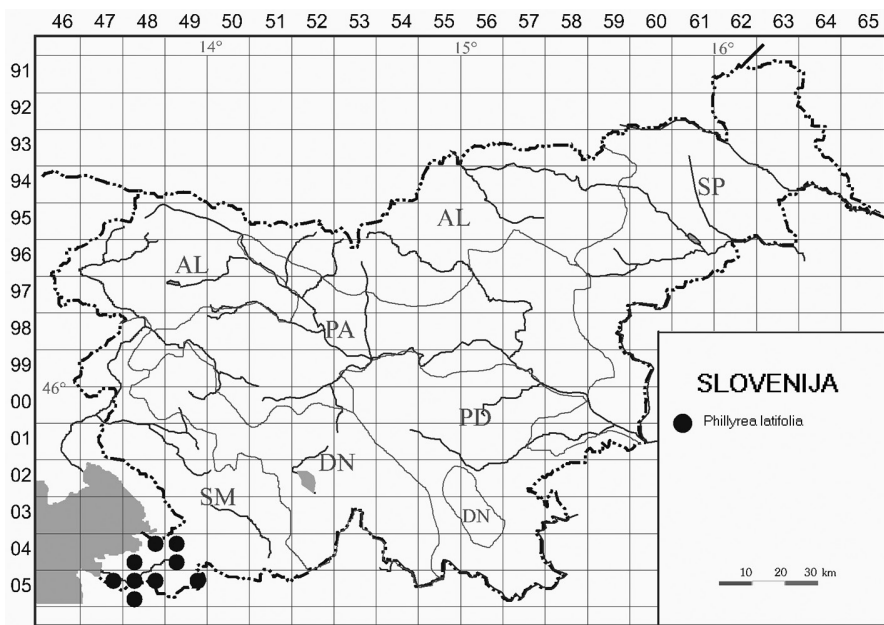
0448/2 (UTM 33TVL04) Slovenija: Primorska, Istra, Dekani, Ropodel, 125 m n. m., združba puhastega hrasta in malega jesena (*Seslerio autumnalis-Quecetum pubescentis*) na prisojnem flišnem pobočju. Leg. & det. I. Dakskobler in D. Milošević Štukl, 10. 1. 2012, herbarij LJS in posnetki starejšega avtorja.

0548/2 (UTM 33T VL03) Slovenija: Primorska, Istra, dolina Dragonje, Labor, jugozahodno pobočje pod vasjo, fliš, 210 m n. m. Det. Z. Sadar, januar 1999, potrditev leta 2007 in 28. 2. 2012, avtorjevi fotografski posnetki.

Širokolistna zelenika (*Phillyrea latifolia*) je značilnica vednozelenih mediteranskih gozdov črnega hrasta (*Quercetea ilicis*) in mediteranske makije (*Pistacio lentisci-Rhamnetea alaterni*) in sodi med najredkejše vrste v dendroflori Slovenije. Zanesljive podatke imamo le o nahajališčih v Istri. Gozdarski načrt za Sabotin iz leta 1878 (BETRIEBS-EINRICHTUNG VON REICHSFORSTE SABOTINO DES K. K. WIRTSCHAFTSBEZIRKES GÖRZ 1879-1888) sicer navaja sorodno vrsto *Phillyrea media* (najbrž je bila mišljena vrsta *P. latifolia*) tudi za to goro nad Solkanom, a kasnejših potrditev o uspevanju rodu *Phillyrea* na Sabotinu nimamo (glej tudi MARTINČIČ 2007: 504 in POLDINI 2009: 406). T. WRABER & SKOBERNE (1989: 246) jo omenjata v štirih kvadrantih, pri čemer poznata novejše potrditve v treh: Osp (0449/1), Stena (0547/2) in Dragonja–Sv. Štefan (0548/1). Podatek za Koper–Markovec (0448/3) je iz 19. stoletja in kasneje ni bil več potrjen. Gradivo (JOGAN et al. 2001: 278) poleg teh štirih kvadrantov v arealni karti označujejo še nahajališča v kvadrantih 0549/2 in 0449/3. Pojasnila za ta dva kvadranta nam daje BRUS (1999: 308, 2005: 360), ki omenja uspevanje širokolistne zelenike tudi nad Črnim Kalom (0449/3), nad Movražem (0549/2) in nad cesto Sočerga–Buzet (0549/2). Dopolnjeno arealno karto (slika 1) smo izdelali s programskim paketom FloVegSi – SELIŠKAR & al. (2003). Precej več znanih nahajališč je na tržaškem in deloma tudi goriškem Krasu v Italiji (POLDINI 2009: 406).

Večina doslej znanih nahajališča v Sloveniji je na apnencu. O uspevanju na flišu, v dolini Dragonje, je pisal le BRUS (2004: 373, 2005: 360), vendar ni podrobneje predstavil nahajališče. V obeh knjigah zaradi njune vsebinske usmerjenosti k študentom oziroma širšemu krogu bralcev za to ni bilo prostora. V mislih pa je imel nahajališče na jugozahodnem pobočju pod vasjo Labor, nad desnim bregom reke Dragonje, ki je sicer brez podrobnega opisa že bilo objavljeno v reviji Sopotnik (SADAR 1999), a ta objava botanikom v glavnem ni poznana. Povzetek kratkega članka je bil kasneje objavljen tudi na spletni strani Društva za oživljanje Kopra Capris: http://www.capris-d.si/portal/index.php?option=com_content&task=view&id=25&Itemid=99999999.

Najditelj je konec februarja 2012 nahajališče ponovno obiskal. Na njem rasteta dve med seboj okrog 5 m oddaljeni več debelni širokolistni zeleniki. Obe imata po tri debela, ki rastejo iz skupnega korenovca, verjetno panjevskega nastanka. Prva je visoka približno 5,5 m, premeri debel so 10,2 cm, 6,0 cm in 3,5 cm. Druga je visoka približno 4 m, debelca so tanjša, njihovi premeri so 5 cm, 4 cm in 3 cm. Oba panjevska šopa sta razmeroma vitalna. Rastje v okolici je termofilno, pogosti so tudi primerki rdečeplodnega brina (*Juniperus oxycedrus*).

Slika 1: Razširjenost vrste *Phillyrea latifolia* v Sloveniji

Figure 1: Distribution of *Phillyrea latifolia* in Slovenia

Tudi drugo novo nahajališče, pri Dekanih, je na prisojnem flišnem pobočju s plitvo sprsteninasto rendzino, v mešanem gozdu, v katerem je na robu precej alepskega bora (*Pinus halepensis*), ki so ga nekoč tu posadili. Nekdanji nasad izpodriva avtohtona vegetacija, v kateri v drevesni plasti prevladuje puhasti hrast (*Quercus pubescens*), posamično tudi mali jesen (*Fraxinus ornus*) in vzpenjalka *Hedera helix*. Posebnost spodnje drevesne plasti je še ena redka vrsta v naši dendroflori, rdečeploдни brin (*Juniperus oxycedrus*), okoli 5 m visoko in 10 cm debelo drevesce, ki je prav tako kot širokolistna zelenika novost za floro kvadranta 0448/2. V grmovni plasti so pogoste vrste *Cotinus coggygria*, *Ligustrum vulgare*, *Juniperus communis* in *Asparagus acutifolius* ter posamično *Phillyrea latifolia* (2 do 3 m visok grm z dvema poganjkoma), *Ruscus aculeatus* in *Laurus nobilis* – slednji je najbrž na tem nahajališču subspontan. Na robu popisanelega sestaja uspevajo tudi vrste *Coronilla emerus* subsp. *emeroides*, *Spartium junceum* in *Osyris alba*. V zeliščni plasti prevladuje jesenska vilovina (*Sesleria autumnalis*), pogosta pa sta tudi sinjezeleni šaš (*Carex flacca*) in skalna glota (*Brachypodium rupestre*). Po celotni vrstni sestavi preučeni sestoj lahko uvrstimo v sintakson *Sesleria autumnalis-Quercetum pubescentis* Zupančič 1999 *asparagetosum acutifolii* Zupančič 1999 var. *Osyris alba* Zupančič 1999, kar je najtoplopljubnejša oblika te asociacije (ZUPANČIČ 1999). Najbrž bi s podrobnim pregledom gozdnih območij v dolini Dragonje s pritoki ter med Dekani, Zgornjimi Škofijami in Tinjanom našli še kakšno nahajališče evmediteranskih vrst v flišnem delu Slovenske Istre.

Zahvala

Zahvaljujemo se prof. dr. Robertu Brusu za pregled besedila in za posredovane podrobnosti o spregledani najdbi širokolistne zelenike na flišnem rastišču v dolini Dragonje, ki smo jo lahko po njegovi zaslugi vključili v to notico.

Literatura

- BETRIEBS-EINRICHTUNG VON REICHSFORSTE SABOTINO DES K. K. WIRTSCHAFTSBEZIRKES GÖRZ 1879-1888. (Ureditev državnega gozda Sabotin c. k. gozdarskega okoliša Gorica 1879–1888), Gorica, 1878–1880 (prevod v slovenščino V. Mikuletič, l. 1996, original hrani Zavod za gozdove Slovenije, OE Tolmin).
- BRUS, R., 1999: Širokolistna zelenika (*Phillyrea latifolia* L.). In: M. Kotar & R. Brus: Naše drevesne vrste. Slovenska matica, Ljubljana. pp. 307–310.
- BRUS, R., 2004: Drevesne vrste na Slovenskem. Mladinska knjiga, Ljubljana. 399 pp.
- BRUS R., 2005: Dendrologija za gozdarje. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo, Ljubljana. 408 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- MARTINČIČ, A., 2007: *Oleaceae* – oljkovke. In: A. Martinčič (ed.): Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, četrta, dopolnjena in spremenjena izdaja, Ljubljana. pp. 502-505.
- POLDINI, L., 2009: La diversità vegetale del Carso fra Trieste e Gorizia. Lo stato dell'ambiente. Edizione Goliardiche, Trieste, 732 pp.
- SADAR, Z., 1999: Drevesa reke Dragonje. Sopotnik. Glasilo pobudnikov Parka za življenje Dragonja in vseh ljudi odprtih src (Koper), št. 2.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk SR Slovenije. Varstvo narave (Ljubljana) 14–15: 1–429.
- ZUPANČIČ, M., 1999: Novosti o gozdno-grmišni vegetaciji slovenskega submediterana. Razprave 4. razreda SAZU (Ljubljana) 40 (8): 195–313.

IGOR DAKSKOBLER, DANE MILOŠEVIČ ŠTUKL & ZVONE SADAR